

Тому у подальших дослідженнях передбачаємо виділення та обґрунтування моделі формування в майбутніх офіцерів військово-морських сил дослідницької компетентності у процесі фахової підготовки.

Література:

1. Бец І. О. Теоретичні основи формування науково-дослідницької компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2011. № 4. С. 11-15.

УДК 37.091.113

**ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Штика Ю.М., викладач

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Особливістю розвитку інформатичного суспільства є відбір інформації – пошук критеріїв, на основі яких повинно бути прийняте рішення про включення знань про предмет до певної інформаційної системи. Людина отримує великий вибір доступу до різноманітної інформації, не вміючи при цьому правильно її використати, або ж отримує інформацію у викривленому вигляді. Накопичення інформації, її систематизація також пов'язана з індивідуальними особливостями спеціаліста, рівнем його інформаційно-аналітичної діяльності [1]. Одним із елементів педагогічної технології, яка має бути застосована у процесі

професійної підготовки студентів економічних спеціальностей, є акцент на формування аналітичної компетентності.

Аналітична діяльність як складова професійної діяльності, по-перше, орієнтована на феноменологічні аспекти буття, пов'язана з оцінкою фактів та подій з метою прогнозування їхнього розвитку з урахуванням комплексу чинників (об'єктивних, суб'єктивно-особистісних), можливих ризиків, впливу соціальних технологій і т.п.; по-друге, здійснюється в режимі реального часу та згідно із темпом необхідних управлінських реакцій у певній професійній галузі. Продуктом аналітичної діяльності є нове знання як інструмент усвідомленої зміни організаційних станів соціуму, критеріїв його оцінки та нових способів діяльності в прогнозованих умовах. Психологічні засади аналітичної діяльності пов'язано з аналітичним мисленням, формами та методами аналітичного пізнання (Р. Нісбетт, К. Пенг, І. Чой та ін.), аналітичними здібностями особистості як здатністю використовувати логічні методи в пізнанні явищ та процесів навколишнього світу, здатністю до абстрагування [1].

Майбутній економіст повинен мати широкий світогляд, вміти проводити порівняльний історико-економічний аналіз моделей розвитку країн у різні епохи; бачити довгострокову економічну перспективу, суть соціально-економічних процесів, які відбуваються в світі; орієнтуватися на з'ясування суттєвих, об'єктивно-необхідних аспектів подій і явищ економічного розвитку [2].

Нами на базі Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка було проведено дослідження особливостей формування аналітичної компетентності студентів економічних спеціальностей у процесі вивчення ними фахових дисциплін. Для цього було проведено експертне опитування 8 викладачів, що працюють з цими студентами. Спираючись на досвід роботи, експерти оцінювали запропоновані їм особливостей формування аналітичної компетентності

студентів економічних спеціальностей балами. Потім для оцінок експертів був використаний метод ранжування, що полягав в оцінюванні балів за рангами. Узгодженість думок експертів визначалася статистичними методами, зокрема визначенням коефіцієнта конкордації Кендалла.

Експерти визначили, що основними ознаками аналітичної компетентності сучасних фахівців економічної галузі є: знання з економічної галузі, розуміння природи інформаційних процесів, володіння статистичними інструментами, методами аналізу даних, уміння бачити логічні зв'язки в системі зібраної інформації, здатність до проблематизації, розгляду явищ та процесів з різних поглядів, відшукувати необхідну інформацію із різноманітних джерел, зокрема з інформаційних потоків у режимі реального часу, володіння навичками аналізу виробничих ситуацій, власної професійної поведінки; структурування соціальних, економічних явищ, які є об'єктом професійної уваги чи виробничого втручання; використання ІКТ у пошуку джерел та літератури. Експерти визначили, що завдяки формуванню аналітичної компетентності студент набуває здатність застосовувати знання, уміння, навички й особистісні якості у процесі здійснення аналітичної діяльності з метою одержання якісно нового знання для оперативного і продуктивного забезпечення процесу ухвалення рішень у різних галузях діяльності та набуває таких особистісних якостей, як аналітичне мислення, здатність працювати із великими обсягами інформації, уважність, гарна пам'ять, розвинена інтуїція, спостережливість, посидючість, відповідальність, креативність, увага до дрібниць, широкий кругозір, здатність доводити справу до завершення тощо.

Таким чином, можемо виокремити характеристики фахової підготовки студентів економічних спеціальностей, що забезпечують формування аналітичної компетентності цих студентів у сучасному інформатичному суспільстві.

Об'єктивність – відкритість на пізнання наукової істини, подолання суб'єктивізму як обмеженості.

Різносторонність – відображає пошук якнайкращого результату, відповіді на поставлений запит.

Системність – пов'язана з різносторонністю, коли з множини елементів, які знаходяться у зв'язках та відношеннях твориться певна єдність, цілісність.

Методичність – полягає у використанні певного набору методів, які можуть виступати як система. Цей елемент відображає також послідовність та організованість у пізнанні, сприяє творчій діяльності спеціаліста певної галузі.

Виваженість – виражається у формі ретельного здійснення логічних операцій та є необхідною умовою більшої об'єктивності та різносторонності.

Раціоналізація – характеризує організацію діяльності найефективнішим способом, апеляцію до законів логіки, методологічних норм та правил.

Впорядкованість – відображає послідовність мислення, його організацію, яка також впливає із раціоналізації, методичності тощо.

Теоретизація – пояснюється схильністю виражатись за допомогою формул, теорій, графіків.

Рефлексивність – відкритість на теоретичне мислення, продукування теорії в нерозривному зв'язку з практичною технічною діяльністю.

При врахуванні цих складових елементів навчальний процес сприятиме всебічному гармонійному творенню особистості студентів економічних спеціальностей у напрямку формування їх аналітичної компетентності.

Література:

1. Іщенко В. С. Педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутнього фахівця з документознавства та інформаційної діяльності. *Народна освіта*. 2017. Вип. № 3(33).
2. Шевченко С. М. Педагогічні умови формування аналітичного мислення студентів вищих технічних навчальних закладів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2007. № 3. С. 151–154.

УДК 378:004:519.85

АЛГОРИТМ ВИЗНАЧЕННЯ МЕТОДОМ DEA ВІДНОСНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*Долгих Я.В., к.е.н., доцент
Сумський національний аграрний університет*

Аналіз діяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ) тісно пов'язаний з оцінкою ефективності підготовки фахівців. Одним з сучасних методів оцінки ефективності складних соціально-економічних систем, до яких відносяться ВНЗ є метод Data Envelopment Analysis (DEA). Однією з переваг застосування методу DEA є можливість комплексної оцінки рівня відносної ефективності ВНЗ, що враховує вплив ресурсних показників (вхідних параметрів) на результати діяльності (вихідні параметри). Крім того, методом DEA можна знайти цільові значення вхідних та вихідних параметрів, що дозволять неефективному ВНЗ стати ефективним. Тому його застосування для оцінки ефективності діяльності ВНЗ України є доцільним.